אישים באגרות הראי"ה

הרב אברהם דובער כהנא שפירא

רבה האחרון של קובנה, בעל שו"ת 'דבר אברהם', יושב ראש 'אגודת הרבנים'
בליטא · תרל"א–תש"ג (1870–1943)

5 אגרות

דברי הרב קוק ודברי הרב שלמה אבינר, ונוסח האגרות המלא

igrot.shlomo-aviner.net

בקצרה

הרב אברהם דובער (דוב בער) כהנא שפירא נולד בי"א בתשרי תרל"א (1870), בנו של רבי זלמן סנדר כהנא שפירא ומצאצאי רבי חיים מוולוז'ין. בישיבת וולוז'ין היה פעיל באגודה סודית של חובבי ציון, ועניין ארץ ישראל העסיק אותו כל חייו. בגיל 26 התמנה לרבה של סמולביץ', ובשנת תרע"ג (1913) בקירוב לרבה של קובנה. בין שתי מלחמות העולם, כשקובנה הייתה בירת ליטא העצמאית, עמד בראש 'אגודת הרבנים' בליטא.

הרב כהנא שפירא השתתף בוועידת היסוד של 'אגודת ישראל' העולמית, וניסה רבות לקרב בין 'האגודה' ובין ההסתדרות הציונית. בשנת תרפ"ד (1924) נסע עם הרב קוק ועם הרב משה מרדכי אפשטיין, ראש ישיבת סלבודקה, במשלחת הרבנים לארצות הברית. ספרו, שו"ת 'דבר אברהם', נודע בעולם התורה. בפרוץ מלחמת העולם השנייה שב משווייץ לקהילתו, ונפטר בגטו קובנה בכ"ב באדר א' תש"ג (1943).

הרב קוק על הרב כהנא שפירא

הקשר בין הרב קוק ובין הרב כהנא שפירא החל בימי נעוריהם, ככל הנראה בישיבת וולוז'ין, שבה למדו שניהם. בשנת תרע"ט, כשהרב קוק היה בלונדון, התחדש הקשר במכתבים, "אחר הפסקה הארוכה מימי נעורנו". הרב קוק שמח על הודעתו של הרב כהנא שפירא שאסיפת 'אגודת ישראל' הסכימה "שלא לעשות שום פרוד בעניני הפוליטיקה שכלפי בר", אבל מוסיף שצריך "להדגיש ביותר את תוכן הקודש שבשאיפתנו לא"י", ומסביר לו את רעיון הסתדרות 'ירושלים' (כרך ג', אגרת תתקמו). ככל הנראה הרב כהנא שפירא הוא "הגאון דקאוונא" שהרב קוק מזכיר באגרת לרב פינס מאותו יום (כרך ג', אגרת תתקמז), וגם "הגאב"ד דקאוונא" שאצלו היה בנו של הרב קוק, הרצי"ה, בפסח באותה שנה (כרך ג', אגרת תתקנב).

באדר תרפ"ג נפטר בירושלים אביו, רבי זלמן סנדר כהנא שפירא, שעלה לארץ שנתיים קודם לכן, והרב קוק מנחם את הבן: "חותם הקודש אשר היה מאתנו הניח את רשומו כאילו היה עמנו שנים רבות מאד" (כרך ד', אגרת אקעג).

הרב כהנא שפירא היה שותפו של הרב קוק למסע לאמריקה. בכסלו תרפ"ד הגיע מברק מניו יורק "שגם הרבנים רמ"מ עפשטיין מסלאבאדקא וראי"ד שפירא מקאוונא" נוסעים (כרך ד', אגרת אקצח), ובשבט הרב קוק כותב לו שהנסיעה נדחתה, ומוסיף: "מאד ערגה נפשי אם יהי' ההכרח לנסע להיות בצוותא עם כ"ג שליט"א ידיד נפש מנעורים" (כרך ד', אגרת ארט). בסוף המסע חתמו שלושת הרבנים יחד על קריאה ליהודי אמריקה לחזק את ה'סנטרל ריליף' ולא לשים לב לכתבי הפלסתר, "כי נוכחנו לדעת שהם כולם דברי הבל" (כרך ד', אגרת ארנא).

אחרי השיבה לארץ הרב קוק מספר לו על התפתחות 'מרכז הרב' (ראו בפרשת יסוד הישיבה המרכזית העולמית) ועל בנו של הרב כהנא שפירא, שביקר אצלו, ומבקש לשמוע את מחשבותיו "ע"ד העבודות הכלליות הראויות להיות נעבדות ע"י בחירי ת"ח שבדור". הרב קוק גם שואל: "ומה חושב הדר"ג ע"ד בקורו באה"ק כאשר נדברנו" (כרך ד', אגרת ארפט).

הרב שלמה אבינר על הרב כהנא שפירא

שאלו את "הגאון מקובנה, הרב אברהם דב בער כהנא שפירא, בעל ספר "דבר אברהם" שהיה בעצמו בגטו קובנה בזמן השואה", איזו גבורה גדולה יותר: של הרב דניאל מקלם, שלפני הרצח נתן לקהילתו שיעור שלם בשקט על קידוש השם, או של הקצב היהודי בקיידאן, שקפץ מן הבור והתנפל על המפקד הגרמני. בעל 'דבר אברהם' השיב: "אינני יודע, אי אפשר לקבוע. אין עדיפות של מעשה אחד על פני השני", ושגם הקצב "קיים מצוות קידוש השם לכל פרטיה ודקדוקיה". "אכן, שני סוגי קידוש השם היו בשואה, ומי אנחנו להחליט מה יותר גדול". (מקור: יום השואה והגבורה (אבינרפדיה))

האגרות

כרך ג', אגרת תתקמו: להרב כהנא שפירא: שמחה על חידוש הקשר מימי הנעורים. צריך להדגיש את תוכן הקודש שבשאיפה לארץ ישראל, ורעיון הסתדרות 'ירושלים'.

"אמנם מה שדרוש כעת, ע"פ מה שנתברר לי ממצב הדברים בכלל, הוא להדגיש ביותר את תוכן הקודש שבשאיפתנו לא"י"

כרך ד', אגרת אקעג: להרב כהנא שפירא: ניחומים על פטירת אביו בירושלים, "עטרת תפארת ליושב ציון וירושלים".

"כי חותם הקודש אשר היה מאתנו הניח את רשומו כאילו היה עמנו שנים רבות מאד"

כרך ד', אגרת ארט: להרב כהנא שפירא: הנסיעה לאמריקה {{parshiyot/america-5684}} נדחתה. העיקר אינו קיבוץ כספים מקרי אלא תמיכה קבועה ל'יועד הדתי'; והרב קוק היה שמח לנסוע עמו.

"ומאד ערגה נפשי אם יהי' ההכרח לנסע להיות בצוותא עם כ"ג שליט"א ידיד נפש מנעורים"

כרך ד', אגרת ארנא: הרב קוק, הרב כהנא שפירא והרב אפשטיין ליהודי אמריקה: חיזוק ה'סנטרל ריליף', ובקשה לא לשים לב לכתבי הפלסתר.

"הננו בזה מחזקים את ידיכם בעבודת הקדש של החזקת מוסד הסענטראל רעליעף"

כרך ד', אגרת ארפט: להרב כהנא שפירא: 'מרכז הרב' מתפתח, הרב בורשטיין התקבל, ודיזנגוף יעץ לבנו של הרב. עבודת ה'ריליף' מעוכבת, ומאז השיבה לא הגיע תקציב.

"שאל הדר"ג ע"ד המרכז, אוכל תה"ל לבשרו שהולך הוא ב"ה ומתפתח"

ראו גם

על הרב אברהם דוב כהנא שפירא (המכלול). (רבי אברהם דוב כהנא שפירא)

מסע הרבנים לאמריקה, שבו השתתף הרב כהנא שפירא. (למעשייה)

נוסח האגרות – עם ביאור

5 האגרות שבהן נזכר הרב כהנא שפירא, לפי סדר הכרכים, כל אחת עם התמצית שלה. הביאור משולב בתוך נוסח האגרות: בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת. הוא אינו חלק מלשון האגרת

אגרות הראי"ה – כרך ג' – אגרת תתקמו

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ח' אדר שני תרע"ט **נמען:** הרב אברהם דובער כהנא שפירא, רב קובנה

הרב קוק שמח בחידוש הקשר מימי נעוריהם ובחיבה שהראה לבנו הרצי"ה. האסיפה הסכימה לא לעשות פירוד בפוליטיקה כלפי חוץ. אבל צריך להדגיש את תוכן הקודש שבשאיפה לארץ ישראל: זו האמת שבלב האומה; היא תעורר כבוד בלב העמים; והיא תחבב את הקודש על הנוער. 'הופעת הקודש בעוצם בהירותו' אפשרית רק בהתאגדות כללית שמטרתה לחשוף את מקור החיים של התנועה הלאומית. כל התנועות הן ענפים, גם הכופרים בכך - 'מאן דאמר לא בעינא דימלוך עלי מלכא, מכל מקום מלכא מליך עליה' (על פי הירושלמי בשבועות).

עיקרי הדברים

- חידוש קשר.
- אין פירוד בפוליטיקה.
- הדגשת תוכן הקודש.
- כל התנועות ענפים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1] חי אד"ש[2] עטר"ת[3].

שלו'[4] רב לכבוד רב חביבאי, דיתיב בתמנא דליבור, הגאון הגדול פאר הדור, אוצר חמודות לתורה ולתעודה מו"ה[5] אברהם דובער כהנא שפירא [הרב אברהם דובער כהנא שפירא, רבה של קובנה] שליט"א[6] הגאבד"ק[7] קאונא יצ"ו[8].

אחדשה"ט[9] באהבה נאמנה.

כיונק מארץ ציה הופיע נגד עיני מכתב קודש דמר הדר"ג[10] ידי"נ[11] שליט"א, ומשנה שמחה הי'[12] לי חיבת קודש אשר הראה לבני שי'[13]. אקוה לד' שפגישתנו כעת במכתבים, אחר הפסקה הארוכה מימי נעורנו, תשא פריה לברכה, לעבודת ד' ועם קדשו, הדורשת כעת ביותר איגוד הכחות וערות המחשבה, המוכשרה להתפתח ע"י[14] עצה ותושיה מאיש יחד פני רעהו בעה"י[15], שמחתי מאד על הודעתו דמר, שהסכימה האסיפה [כינוס "אגודת ישראל" בצירוך; ראו (כרך ג', אגרת תתקמב)] שלא לעשות שום פרוד בעניני הפוליטיקה שכלפי בר. אמנם מה שדרוש כעת, ע"פ[16] מה שנתברר לי ממצב הדברים בכלל, הוא להדגיש ביותר את תוכן הקודש שבשאיפתנו לא"י[17]. הדא מפני שזוהי האמת המוחלטת השרויה בלב האומה כולה. ועוד שרק ההכרה הזאת תוסיף עטרת כבוד ותעורר רגש הוד בלב העמים, ומזה תצא ג"כ[18] הפעולה היותר נמרצה כלפי פנים לחבב את הקודש, ואת כל מקורותיו, על בני הנעורים, הרואים את חזות הכל בהגורמים הפוליטיים. ואקוה שהתנועה הירושלמית תוכל לשאיפה זו כשתתפתח כראוי. ופתוחה תלוי הרבה יותר בהופעותיה הרוחניות, מההתגדרות במעשים, שבזה נוכל יפה להתאגד עם כל אגודה המיוסדת ביסודה מאנשים הקוראים בשם ד' ותוה"ק[19], באיזה תכונה וציור שיהי'[20].

אבל הופעת הקודש בעוצם בהירותו א"א[21] כ"א[22] ע"י התאגדות של אגודה כללית רק לשם החישוף של מקור החיים של כל התנועה הלאומית, אשר רואים אנו בה יד ד' לטובה על עמו ונחלתו. כל מה שההסתדרות "ירושלים" שואפת לעסוק במעשים גם בחוגה אין עקרם של דברים מכוונים כ"א להבליט על ידם את הרעיון היסודי, שתוכן הקודש המתגלה ע"י אור התורה, וחיי הכשרות של שלמי אמונים בישראל, זהו יסוד האומה כולה, וכל התנועות והמפלגות הנן ענפים לה, בין כשהם מודים ביחוסם אליה, או שהם כופרים בזה, דמאן דאמר לא בעינא דימלוך עלי מלכא מ"מ[23] מלכא מליך עלי'[24], כטעם הירושי על שיטתי' דרבי בשבועות בכפרת יוה"כ[25]. פתיחת פתח של הופעה זו תחזיר לנו את הדיבור הספרותי, ביסודו המקורי, וכח הביטוי שלנו ילך הלך וגדול, שזהו פתחון הפה למיחלים לך, שעליו אנחנו מתפללים.

אקוה שכ"ג שליט"א יבין הגיגי, וכעת אקצר, מרוב טרדא, ולדבריו במכתבים הבאים איחל.

והי'[26] זה שלו' כנה"ר[27] ונפש ידי"ע[28] אחוז באהנ"פ[29],

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

---

1. ב"ה - ברוך השם
2. אד"ש - אדר שני
3. עטר"ת - השנה תרע"ט (1918/1919) - כתובה במילה "עטרת"
4. שלו' - שלום
5. מו"ה - מורנו הרב
6. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
7. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
8. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
9. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
10. הדר"ג - הדרת גאונו
11. ידי"נ - ידיד נפשי
12. הי' - היה
13. שי' - שיחיה
14. ע"י - על ידי
15. בעה"י - בעזרת השם יתברך
16. ע"פ - על פי
17. לא"י - לארץ ישראל
18. ג"כ - גם כן
19. ותוה"ק - ותורתנו הקדושה
20. שיהי' - שיהיה
21. א"א - אי אפשר
22. כ"א - כי אם
23. מ"מ - מכל מקום
24. עלי' - עליה
25. יוה"כ - יום הכפורים
26. והי' - והיה
27. כנה"ר - כנפשו הרמה
28. ידי"ע - ידידו עוז

29. באהנ"פ - באהבת נפש

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת אקעג

תמצית האגרת

תאריך ומקום: י"א אדר תרפ"ג **נמען:** הרב אברהם דובער כהנא שפירא, רב קובנה

ניחומים על פטירת אביו, שהיה 'עטרת תפארת ליושב ציון וירושלים'. אף שהיה חלש כל ימיו, לא חשבו שיילקח כה מהר. 'יחותם הקודש... הניח את רשומו כאילו היה עמנו שנים רבות', ועשו לו כבוד גדול בחייו ובמותו.

עיקרי הדברים

- ניחומים על פטירת האב.
- כבודו בירושלים.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. י"א אדר ג'

מנחם ציון וירושלים ינחם את כבוד ידי"נ[2] הגאון הגדול פאר הזמן סוע"ה[3] הנודע למשגב מו"ה[4] אברהם דובער הכהן שליט"א[5] שפירא הגאבד"ק[6] קאוונא יצ"ו[7] וכל המסתופפים בצלו וכל משפחתו, ינוחמו מן השמים בברכת טוב סלה.

ידי"נ הדר"ג[8] שליט"א אמנם אין בפי די מילין לנחם כעת את כתר"ה[9] על השבר הגדול של סלוקו של אותו צדיק אביו הגאון זצ"ל[10], שהי'[11] אבן חן לכל בית ישראל ובאחרונה עטרת תפארת ליושב ציון וירושלים. אכן לא פללנו שכל כך בקרוב ילקח מאתנו ארון-קדש זה בעוה"ר[12]. ידענו אמנם שהיה חלש מאד, אבל חשבנו הלא כל ימיו גם בימי-עלומיו היה נודע בחולשתו, ובכ"ז[13] עצר חיל לשקוד כ"כ[14] על התורה והעבודה. חשבנו שכה ימשיך את חייו עוד ימים רבים וארוכים. אבל לא כן גזר דין האמת שופט הצדק ב"ה. ועד אשר לא שבעו עדיין בעקו"ת[15] עינינו [עד שעדיין לא שבעו עינינו בעיר הקודש ותפארתנו] מבלי-חמדה זו לוקח מאתנו ונגנז ארון הקודש. גדול כים שיברנו ואיך זה אוכל לנחם את כ"ג[16], ואנחנו כולנו הננו הולכים קדורנית נמוגים ושבורי לב על השרפה אשר שרף ד', אבל רק זאת תהי לנחמה לנו ולכתר"ה[17] וכל משפחתו, כי חותם הקודש אשר היה מאתנו הניח את רשומו כאילו היה עמנו שנים רבות מאד. קשרי הקדש אשר נקשר כל עם ד' ויחידי הסגולה להוקרתו ואהבתו של כבוד אביו הגאון זצ"ל הוכר הרבה מאד בעת אשר נדהמה עיר הקודש לשמועה הנוראה של הסתלקותו ז"ל[18], וכבוד גדול כראוי לו ז"ל עשו לו במותו ביקרא דחיי ויקרא דשכבי, [בכבוד החיים ובכבוד המתים (ארמית)] תנצב"ה[19], וזכותו יגן על כ"ג שליט"א וכא"ל[20] ועכ"י[21], [ועל כל ישראל] וינוחם בכפלים וירומם אף ינשא, כאות נפשו הטהורה, ויתברך מקודש בכל טוב סלה, כעתירת ידידו עז המשתתף בצערו ומגיש לו את הבעת תנחומותיו מקרב לב עמוק, ובנחמת ציון וירושלים ינוחם ברחמים

הק' אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם

2. ידי"נ - ידיד נפשי
3. סוע"ה - סיני ועוקר הרים
4. מו"ה - מורנו הרב
5. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
6. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
7. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
8. הדר"ג - הדרת גאונו
9. כתר"ה - כבוד תורתו רום הדרתו
10. זצ"ל - זכר צדיק לברכה
11. שהי' - שהיה
12. בעוה"ר - בעוונותינו הרבים
13. ובכ"ז - ובכל זאת
14. כ"כ - כל כך
15. בעקו"ת - בעיר קודשנו ותפארתנו
16. כ"ג - כבוד גאונו
17. ולכתר"ה - ולכבוד תורתו רום הדרתו
18. ז"ל - זכרונו לברכה
19. תנצב"ה - תהא נשמתו צרורה בצרור החיים
20. וכא"ל - וכל אשר לו
21. ועכ"י - ועל כל ישראל

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט' שבט תרפ"ד **נמען:** הרב אברהם דובער כהנא שפירא, רב קובנה

הנסיעה נדחתה. הבעיה אינה קיבוץ כספים מקרי אלא העמדת תמיכה קבועה ל'וועד הדתי', ויש דעות אם השעה מוכשרת; ויש באמריקה מי שרוצים קופה מיוחדת לארץ, ובואו עלול לחזק אותם. הרב קוק היה שמח לנסוע עמו.

עיקרי הדברים

- דחיית הנסיעה.
- תמיכה קבועה.
- חשש מקופה מיוחדת.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. ט' שבט תרפ"ד[2]

שלו'[3] וברכה לכ'[4] ידי"נ[5] הרב הגאון הגדול סוע"ה[6] איש חמודות מוהר"א[7] דובער הכהן שפירא [הרב אברהם דובער כהנא שפירא, רבה של קובנה, בעל "דבר אברהם"] שליט"א[8]

הגאבד"ק[9] קאוונא יצ"ו[10]. אחדשה"ט[11] באה"ר[12] הדעפעשע של כ"ג[13] [המברק (גרמנית: Depesche)] הגיעני בזמנה, ומסרתי דברים להשיב מיד מפני הכבוד, שמפני מניעות לע"ע[14] נדחתה נסיעתי, אך לא ידעתי שהי'[15] עיכוב מצד המהלך החקי, שלא לקבל ט"ג[16] למדינתו דמר עד ינואר דנא, הנה בעצם דבר הנסיעה [הנסיעה לאמריקה לטובת הישיבות, שיצאו אליה בתרפ"ד הרב קוק, הרב שפירא והרב משה מרדכי אפשטיין] יגעים הם הדברים, המצב פה נורא [מצבם הכלכלי הקשה של מוסדות התורה בארץ ישראל] ד"י[17], ותיקון מוכרח דרוש הוא. אבל אין ענין כאן עם קיבוץ כספים מקריים. כ"א[18] עם העמדת התמיכה התמידית של ועד הדתי פה על מכונו, וע"ז[19] ישנם דיעות שונות אם השעה מוכשרת כעת לתקן. וגם ישנם שמה כאלה שחפצים מאז בקופה מיוחדת לשם אה"ק[20], ובבאי שמה יוכלו להתחזק ברצון זה. ולגבי המקבלים פה, היחידים והמוסדות. הוא קלקול גדול, ע"כ[21] לא אוכל כעת עדיין להחליט דבר, ומאד ערגה נפשי אם יהי'[22] ההכרח לנסע להיות בצוותא עם כ"ג שליט"א ידיד נפש מנעורים.

והנני בזה חותם בברכה נאמנה כנה"ר[23] ונפש ידי"ע[24] דוש"ת[25] באה"ר

אברהם יצחק ה"ק

1. ב"ה - ברוך השם
2. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
3. שלו' - שלום
4. לכ' - לכבוד
5. ידי"נ - ידיד נפשי
6. סוע"ה - סיני ועוקר הרים
7. מוהר"א - מורנו הרב רבי שם שמתחיל באות א (כגון אברהם / אליהו / אהרן / אליעזר) - הפירוש המדויק תלוי בשם האדם

8. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
9. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
10. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
11. אחדשה"ט - אחרי דרישת שלומו הטוב
12. באה"ר - באהבה רבה
13. כ"ג - כבוד גאונו
14. לע"ע - לעת עתה
15. שהי' - שהיה
16. ט"ג - טלגרמה
17. ד"י - ד' ירחם
18. כ"א - כי אם
19. וע"ז - ועל זה
20. אה"ק - ארץ הקודש
21. ע"כ - על כן
22. יהי' - יהיה
23. כנה"ר - כנפשו הרמה
24. ידי"ע - ידידו עוז
25. דוש"ת - דורש שלומו ותורתו

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארנא

תמצית האגרת

תאריך ומקום: ט"ו אלול תרפ"ד **נמען:** יהודי אמריקה (עם רב קובנה ורב סלבודקה)

הם מחזקים את ה'סנטרל ריליף' לקיום מוסדות התורה בארץ ובגולה, ומבקשים לא לשים לב לכתבי הפלסתר, שהם 'דברי הבל, שקר ותוהו'.

עיקרי הדברים

- תמיכה בסנטרל ריליף.
- נגד הפלסתר.

נוסח האגרת עם ביאור

ב"ה[1]. לאחינו בני ישראל באמעריקא, שלום וברכת השנים באהבה רבה. אחינו היקרים, הננו בזה מחזקים את ידיכם בעבודת הקדש של החזקת מוסד הסענטראל רעליעף ["ועד ההצלה המרכזי" (Central Relief Committee) של יהודי אמריקה, שתמך בישיבות בארץ ישראל ובאירופה] לקיים על ידו את מוסדי תוה"ק[2] באי"י[3] ובארצות הגולה. ונבקש מכם, אחינו האהובים. שלא תשימו לב כלל לכל אלה כתבי הפלסתר, אשר יצאו לדאבון לב כל יראי ד' באמת ובתמים וכל אוהבי תוה"ק ומכבדיה, כי נוכחנו לדעת שהם כולם דברי הבל. שקר ותוהו שאין כדאי לטפל בבטולם. והננו בזה חותמים בברכה נאמנה לכל המסייעים לדבר מצוה הרבה הזאת של החזקת מוסדי תוה"ק בכל המקומות הדרושים לעזרה. יתברכו ממקור הברכות בכוח"ט[4] ובשנה טובה ומעוטרת בכל טוב סלה, ונזכה כולנו יחד לראות בישועת ד' על עם קדשו וחבל נחלתו ובבנין בית מקדשנו, וביאת גואל צדק במהרה בימינו אמן.

כנה"י[5] ונפש אחיכם המברכים אתכם באהבה, בעה"ח[6] טו"ב אלול, תרפ"ד[7]

הק' אברהם יצחק ה"ק

אברהם דוב כהנה שפירא בד"ק[8] קאוונא משה מרדכי אפשטיין [הכרוז נחתם בסוף מסעם המשותף של שלושת הרבנים באמריקה, בקיץ תרפ"ד] אב"ד[9] ור"מ דסלאבאדקא

1. ב"ה - ברוך השם
2. תוה"ק - תורתנו הקדושה
3. באי"י - בארץ ישראל
4. בכוח"ט - בכתיבה וחתימה טובה
5. כנה"י - כנפשו היקרה
6. בעה"ח - באתי על החתום
7. תרפ"ד - השנה תרפ"ד (1923/1924)
8. בד"ק - בדקהילה קדושה
9. אב"ד - אב בית דין

אגרות הראי"ה – כרך ד' – אגרת ארפט

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ו שבט תרפ"ה **נמען:** הרב אברהם דובער כהנא שפירא, רב קובנה

המרכז מתפתח, ונקבצו צעירים מצוינים; נשלחו רשיונות לעוד. הרב אי בורשטיין התקבל, אבל עדיין אינו יכול לצאת מיפו בגלל בריאותו. דיזנגוף יעץ לבנו של הרב להיכנס לעבודה משרדית בלי שכר לחודשים אחדים. עבודת הריליף מעוכבת, ומאז שובו לא הגיע תקציב חודשי אחד. בתוספת: ויזות לתלמידים יעוכבו, כי כבר נכנסו לעול גדול; ולרבנים - רק עם מקור פרנסה.

עיקרי הדברים

- התפתחות המרכז.
- הרב בורשטיין.
- עיכוב הריליף.
- הגבלת ויזות.

נוסח האגרת עם ביאור

כ"ו שבט ה'

הדרת כבוד ידידי וחמדת לבבי הגאון הגדול פאר ישראל רב העלילי וגדל דעה כקש"ת[1] מו"ה[2] אברהם דובער הכהן שפירא [רבה של קובנה; ראו (כרך ג', אגרת תתקמו)] שליט"א[3]

הגאבד"ק[4] קאונא יצ"ו[5] שלו'[6] וברכה מקודש באה"ר[7] ידיד נאמן, הנני חייב לבקש סליחה על האיחור של דברי להדר"ג[8] שליט"א. אמנם בטוח אני, שלפני בקשתי כבר ענה בלבבו ואמר סלחתי, כי מי כמוהו יודע את אמון רוחי לאהבתו הנאמנה, הישנה והחדשה, שכולה מתאימה ת"ל[9] מתוך הכרה של טוהר לב ואצילות נפשו הגדולה והעדינה. שאל הדר"ג[10] ע"ד[11] המרכז, אוכל תה"ל[12] לבשרו שהולך הוא ב"ה[13] ומתפתח. צעירים מצוינים מישיבות שונות נתקבצו: אמנם לא רב עדיין המספר, אך עוד עתידים לבא עוד מספר הגון ששלחנו להם רשיונות. נקוה שיהיה קבוץ מופתי ומפואר לישראל על אדמת הקודש בעה"י[14]. את ידידנו הגאון ר"א בורשטיין [הרב אברהם אהרן בורשטיין (רבה של טאוריג), שהצטרף לישיבת "מרכז הרב"] שליט"א קבלנו בפרינציפיון, אבל לצערי הגדול עדיין אין מצב בריאותו מספיק, שיוכל לצאת מיפו, כי סבל הרבה מהקור אשר היה בחורף דנא קשה מאד באי"י[15], ועדיין לא פלטינן מניי לגמרי, אף כי הוקל ב"ה בימים האחרונים. נקוה שבימי ירח אדר הבע"ל[16] יקבע דירתו בירושלים ויעבוד בישיבה כפי כחו, יחזק ד' חילי לאורייתא, לאוי"ט[17], ונזכה כולנו לעבוד שכם אחד ברוח טהור ונשא עבודת ד' לעם קדשו וארץ חמדתו, בהארת אורה של תורה ודעה ישרה לתפארת ישראל ולצמיחת קרן ישועה לכל אפסי ארץ בב"א[18].

בנו היקר לי' הי'[19] אצלי, שמחתי לראותו וכתבתי אודותו כפי בקשתו, אמנם מר דיזנהויף ראש עירית תל-אביב [מאיר דיזנגוף] התענין במצבו ע"פ[20] מכתבי, וכתב לי עצתו שיכנס באיזו עבודה משרדית, על משך זמן של איזה חדשים שלא ע"מ[21] לק."פ, ואז אחרי ההתרגלות יש תקוה שישיג עבודה מסודרת לפי

כשרונותיו. השפעתה של עבודתנו בהרעליעף, שכל כך כחות השקענו בה, לצערי הגדול היא מעוכבת לעת עתה, ועדיין לא קבלה א"י[22] אף תקציב חדשי אחד מאז באתי. המצב מעורר צער ולדי הישועה. מאד אשמח לקבל בקרוב בע"ה[23] מכתב מפורט מכבוד ידי"נ[24] הדר"ג שליט"א מבשר שלומו וטובו ושלו'[25] אחינו יושבי ארץ ליטא ושלו' הרבנים ומחשבתם של המעולים שבהם ע"ד העבודות הכלליות הראויות להיות נעבדות ע"י[26] בחירי ת"ח[27] שבדור, להטבת מצבה של האומה ברוח ובחומר ולרומם עם זה את דגל התורה והיהדות הנאמנה, כאשר יאתה לרועים נאמנים, היודעים את אחריותם על צאן קדשים, הנדחים מעברים מתגרת סופות ומהומת זאבי ערבות. ומה חושב הדר"ג ע"ד בקורו באה"ק[28] כאשר נדברנו.

רבו מאד הדברים, שהיו ראויים להיות ביניינו חליפות, אבל קשתה עלי כעת הכתיבה מרוב עמל ועבודה, והנני בזה חותם בכל חותמי ברכות באה"ר ונאמנה, כנה"ר[29] ונפש ידי"ע[30] דוש"ת[31] באה"ר

הק' אברהם יצחק ה"ק

נ"ב[32]: בדבר הויזות לבני הישיבה, מוכרחים אנחנו לעכב כעת עד ירחיב ד' לנו, כי כבר נכנסנו בעול גדול הרבה יותר מהאמצעים שבידינו, וגם הצפויים בקרוב בכלל, וע"ד[33] רבנים אי אפשר לשלח ג"כ[34] כ"א[35] כשנדע שהרב העולה יש לו מקור של פרנסה, כי הממשלה מביטה ע"ז[36] בעין של בקורת גדולה. ידי"ע הנ"ל[37]

---

1. כקש"ת - כבוד קדושת שם תפארתו
2. מו"ה - מורנו הרב
3. שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
4. הגאבד"ק - הגאון אב בית דין קהילת
5. יצ"ו - ישמרה צורה ויחייה
6. שלו' - שלום
7. באה"ר - באהבה רבה
8. להדר"ג - להדרת גאונו
9. ת"ל - תודה לא-ל
10. הדר"ג - הדרת גאונו
11. ע"ד - על דבר
12. תה"ל - תהלה לא-ל
13. ב"ה - ברוך השם
14. בעה"י - בעזרת השם יתברך
15. בא"י - בארץ ישראל
16. הבע"ל - הבא עלינו
17. לאוי"ט - לאורך ימים טובים
18. בב"א - במהרה בימינו אמן
19. הי' - היה
20. ע"פ - על פי
21. ע"מ - על מנת
22. א"י - ארץ ישראל
23. בע"ה - בעזרת השם
24. ידי"נ - ידיד נפשי

25. ושלו׳ – ושלום
26. ע״י – על ידי
27. ת״ח – תלמידי חכמים
28. באה״ק – בארץ הקודש
29. כנה״ר – כנפשו הרמה
30. ידי״ע – ידידו עוז
31. דוש״ת – דורש שלומו ותורתו
32. נ״ב – נכתב בצד (תוספת למכתב)
33. וע״ד – ועל דבר
34. ג״כ – גם כן
35. כ״א – כי אם
36. ע״ז – על זה
37. הנ״ל – הנזכר לעיל